

Nr 61.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om vissa ändringar beträffande förmögenhetsbeskattningen m. m.

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 331 av herr *Björnberg* och II: 430 av herr *Edström* har hemställts, »att riksdagen måtte antaga följande

1) *Förslag*

till

förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 4 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

4 §.

1 mom. Från sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor får, med iakttagande av föreskrifter i 22 §, avdrag ske för

underskott, som uppkommit vid beräkning av skattskyldigs inkomst från annan förvärvskälla än fastighet och rörelse i utlandet, dock att avdrag för realisationsförlust får göras endast från realisationsvinst eller lotterivinst;

slutlig skatt, som här i riket påförts skattskyldig på grund av taxering under året näst före det taxeringsår, varom fråga är, eller sådan här i riket påförd tillkommande skatt, varå skattskyldig under förstnämnda år erhållit debetsedel, allt till den del skatten skall erläggas till kommun eller annan kommunal samfällighet eller avser statlig förmögenhetsskatt.

Skattskyldig, som — — — för dotterbolaget.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1954 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1954 eller tidigare.

2) *Förslag*

till

förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att 10 § och 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skola erhålla följande ändrade lydelse.

1 *Bihang till riksdagens protokoll 1954. 7 saml. Nr 61.*

10 §.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, skall icke utgöra statlig förmögenhetsskatt, därest den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 75 000 kronor. Annan fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag eller i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse skall icke utgöra sådan skatt, därest den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 50 000 kronor.

Ej heller — — — 5 000 kronor.

11 §.

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, som avses i 8 § 1 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 100 000 kronor: fem promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 75 000 kronor, dock lägst en krona;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

100 000 men icke 200 000 kr.	125 kr. för	100 000 kr. och 10 ‰ av återstoden;
200 000 » » 300 000 »	1 125 » »	200 000 » » 14 ‰ » »
300 000 » » 400 000 »	2 525 » »	300 000 » » 18 ‰ » »
400 000 kr.	4 325 » »	400 000 » » 22 ‰ » »

För annan fysisk person så ock för oskift dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse skall den statliga förmögenhetsskatten utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 100 000 kronor: fem promille av den del av den beskattningsbara förmögenhet, som överstiger 50 000 kronor, dock lägst en krona;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

100 000 men icke 200 000 kr.	250 kr. för	100 000 kr. och 10 ‰ av återstoden;
200 000 » » 300 000 »	1 250 » »	200 000 » » 14 ‰ » »
300 000 » » 400 000 »	2 650 » »	300 000 » » 18 ‰ » »
400 000 kr.	4 450 » »	400 000 » » 22 ‰ » »

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1954 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1954 eller tidigare.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 430.

Enligt den lydelse 10 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt har enligt beslut av 1952 års riksdag utgått sådan skatt beträffande fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag och vissa familjestiftelser endast för förmögenheter överstigande 50 000 kronor. Skatten utgår enligt 11 § 1 mom. efter en skiktsskala, i vilken den lägsta skattesatsen, 5 promille, gäller för

den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 50 000 men icke 100 000 kronor, och den högsta skattesatsen, 18 promille, för den del av den beskattningsbara förmögenheten som överstiger 1 000 000 kronor. För äkta makar beräknas beskattningsbar förmögenhet gemensamt, och skattepliktsgränsen är för dem liksom för ensamstående bestämd till 50 000 kronor. Enligt stadgande i 11 § 2 mom. skall vissa föreningar, samfund och samfälligheter erlägga förmögenhetsskatt med en och en halv promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 5 000 kronor. För fysisk person och oskift dödsbo finnes i 9 § en bestämmelse, enligt vilken en reduktion av förmögenhetsskatten sker vid ringa eller ingen inkomst. Den beskattningsbara förmögenheten skall nämligen icke beräknas högre än trettio gånger den sammanräknade nettoinkomsten, dock minst till hälften av den skattepliktiga förmögenheten. — Någon möjlighet att avdraga erlagd eller påfordr förmögenhetsskatt vid inkomsttaxeringen finnes icke.

Skatt på förmögenhet infördes år 1910. Den uttogs till en början på det sätt, att 1/60 av den skattepliktiga förmögenheten inräknades i det till statliga inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet. Till grund för denna anordning låg resonemanget, att förmögenhetsavkastning borde bära en skattebörd, som var en tredjedel större än skattebördan för inkomst av arbete. På grund härav lades till den taxerade inkomsten en tredjedel av förmögenhetens efter 5 % beräknade avkastning eller alltså 1/60 av förmögenheten.

Vid sidan av denna kombinerade inkomst- och förmögenhetsskatt uttogs för åren 1934—1938 en särskild skatt å förmögenhet enligt för varje år utfärdade tillfälliga förordningar.

År 1938 omlades förmögenhetsbeskattningen. Den andel av förmögenheten, som inräknades i det taxerade beloppet, sänktes därvid från 1/60 till 1/100. Samtidigt infördes permanenta bestämmelser om en särskild skatt å förmögenhet. Denna skatt, som erlades av fysiska personer, oskifta dödsbon, familjestiftelser och utländska bolag, utgick i den mån förmögenheten översteg 20 000 kronor och beräknades efter en progressiv skiktscala. Den lägsta skattesatsen — för förmögenheter mellan 20 000 och 40 000 kronor — var 1 promille och den högsta skattesatsen — för förmögenheter överstigande 1 miljon kronor — 6 promille. Härtill knöts en reduktionsregel av samma art som den nu förefintliga.

År 1947 frigjordes förmögenhetsbeskattningen helt från inkomstbeskattningen. Förmögenhetsskatten utgick därefter enligt en skiktscala, i vilken den lägsta skattesatsen — för förmögenheter mellan 30 000 och 100 000 kronor — var 6 promille och den högsta skattesatsen — för förmögenheter över 300 000 kronor — 18 promille. Även denna förmögenhetsskatt reducerades vid låg inkomst.

1949 års skatteutredning uttalade i sitt betänkande angående den statliga direkta beskattningen (SOU 1951: 51) att vissa lättnader borde beredas

vid förmögenhetsbeskattningen, därvid utredningen ansåg, att man kunde överväga i huvudsak tre åtgärder: dels en höjning av den gräns, vid vilken skatteplikten inträdde, dels ändringar i förmögenhetsskatteskalen och dels införande av en rätt att vid inkomsttaxeringen göra avdrag för påford förmögenhetsskatt. En höjning av skattepliktsgränsen ansåg utredningen motiverad av de förändringar i penningvärdet som ägt rum sedan den bestämdes. För sparandet syntes en sådan höjning ha en reell och psykologisk betydelse. Utredningen föreslog därför, att gränsen för skattepliktsinträde höjdes från 30 000 till 40 000 kronor. Utredningen diskuterade därefter möjligheten att genomföra ytterligare lättnader i förmögenhetsbeskattningen genom en rätt att vid den statliga inkomsttaxeringen göra avdrag för påford förmögenhetsskatt. Utredningen fann, att de skattelättnader som därigenom skulle beredas väsentligen skulle komma de högre förmögenhetsskikten till godo, eftersom fördelen av avdragsrätten måste växa med förmögenheterna och inkomsterna. Oavsett vilken inställning man hade till detta resultat, vore det tydligt — sade utredningen — att avdragsrätten, genomförd med oförändrad förmögenhetsskatteskala, skulle väsentligt omfördela det skattetryck på förmögenhetsägarna, som framgått ur 1947 års beslut. Utredningen hade även övervägt möjligheten att genomföra avdragsrätten i kombination med en skärpt förmögenhetsskatteskala, varigenom skattelättnaderna skulle kunna fördelas på ett jämnare sätt. Utredningen fann emellertid icke lämpligt att för ifrågavarande syfte anlita metoden med avdragsrätt utan föreslog i stället en sänkning av förmögenhetsbeskattningen genom ändringar i skatteskalen. I detta avseende stannade utredningen för ett förslag, i vilket den lägsta skattesatsen var 5 promille och den högsta, som gällde endast över 1 000 000 kronor, 18 promille.

På dessa punkter anmälades emellertid reservationer av flera ledamöter i utredningen. Sålunda yrkade herr Jonsson, att skattepliktsgränsen för äkta makar måtte höjas till 60 000 kronor. Samma yrkande framfördes av herrar Hagberg, Petrén och Sandberg, vilka dessutom föreslog en rätt att vid den statliga inkomsttaxeringen göra avdrag för påford förmögenhetsskatt samt en förhöjd skala för förmögenhetsskatten. Herr Söderlund föreslog sådan avdragsrätt med bibehållande av den av utredningen föreslagna skatteskalen.

I det förslag på grundval av skatteutredningens betänkande, som i proposition nr 213 förelades 1952 års riksdag anförde *chefen för finansdepartementet* i nu förevarande hänseenden följande:

Skatteutredningen har ansett att förmögenhetsbeskattningen i 1947 års utformning blivit i vissa lägen alltför hård till sina verkningar. Utredningen har funnit en revision av skatteberäkningen vara motiverad också av penningvärdets fall och av det allmänna intresset att större utrymme beredes åt sparandet. För egen del finner jag särskilt med hänsyn till penningvärdets fall en justering av förmögenhetsbeskattningen nu motiverad. Beträffande de metoder, som därvid böra väljas, är jag ense med skatteutredningen om att såväl en höjning av gränsen för skatteplikten som vissa ändringar av förmögenhetsskatteskalen böra ifrågakomma.

I åtskilliga remissyttranden har förordats en högre gräns för skatteplik-

ten än den av utredningen föreslagna, 40 000 kronor. Flera av remissinstanserna ha därvid — i likhet med fyra ledamöter av utredningen — velat bestämma gränsen högre för äkta makar än för ensamstående. Enligt min mening kunna vissa skäl tala för att ett högre belopp än 40 000 kronor frigtages från beskattning. Däremot är jag icke benägen att frångå den hittills gällande ordningen med en enhetlig skattepliktsgräns för alla skattskyldiga.

Om gränsen sättes relativt högt och förmögenhetsskatten till en början utgår med 5 promille, såsom utredningen föreslagit, kan något verkligt behov av en högre skattepliktsgräns för äkta makar än för ensamstående knappast föreligga. Det är visserligen riktigt att en gemensam skattepliktsgräns under särskilda förhållanden kan leda till att makar få erlægga förmögenhetsskatt, oaktat de före giftermålet var för sig icke haft sådan skattskyldighet. Detta är dock en följd av sambeskattningen och såsom sådan icke mera anmärkningsvärd än att makar, vilka före äktenskapet var för sig betalade förmögenhetsskatt, efter giftermålet kunna få betala en högre sammanlagd förmögenhetsskatt än tidigare.

Icke heller torde det vara så vanligt att äkta makar ha förmögenhet av skattepliktig storlek vid äktenskapets ingående. I allmänhet förvärfvas förmögenheterna under äktenskapet genom arv eller annorledes. Om skattepliktsgränsen bestämmes olika för makar och ensamstående, får detta till följd att en relativ skärpning i förmögenhetsbeskattningen inträder i de talrika fall, då skattepliktig förmögenhet föreligger när äktenskap upplöses genom ena makens död. En sådan relativ skärpning i förmögenhetsbeskattningen för änklingar och änkor får emellertid betraktas såsom ett icke önskvärt resultat.

I systematiskt hänseende är det otvivelaktigt en fördel att skattepliktsgränsen är enhetligt bestämd. En differentiering av gränsen medför en förskjutning av skattebeloppen i alla förmögenhetslägen. Skatteberäkningen skulle alltså ske enligt två olika skattetariffer, och skatten skulle icke utan vidare kunna utläsas ur en och samma tabell.

Då jag sålunda av olika skäl icke kan biträda önskemålen om en annan skattepliktsgräns för äkta makar än för ensamstående vid förmögenhetsbeskattningen, vill jag å andra sidan icke motsätta mig att den gemensamma gränsen bestämmes något högre än vad skatteutredningen föreslagit. Den omständigheten att taxeringsvärdena vid årets fastighetstaxering genomsnittligt torde ha höjts mer än vad penningvärdeförskämringen skulle föranlett kan också motivera en sådan höjning av det skattefria beloppet. Såsom lämplig gräns i detta avseende förordar jag 50 000 kronor.

För att uppnå en smidigare övergång från första till andra skiktet i skatteskalen förordar jag tillika att det andra skiktet i den av skatteutredningen föreslagna skalan uppdelas och att skattesatsen bestämmes till 8 promille för den del av beskattningsbar förmögenhet som ligger mellan 100 000 och 150 000 kronor.

Med dessa modifikationer i skatteutredningens förslag skulle skalan för förmögenhetsskatten få följande utseende.

Beskattningsbar förmögenhet, kr.	Skatt ‰
— 50 000	0
50 000— 100 000	5
100 000— 150 000	8
150 000— 200 000	10
200 000— 400 000	13
400 000—1 000 000	16
1 000 000—	18

De av skatteutredningen föreslagna lättnaderna i förmögenhetsbeskattningen ha på skatteunderlaget vid 1949 års taxering beräknats medföra ett inkomstbortfall för staten av 22,6 milj. kronor.¹ Med de ytterligare lättnader, som nu föreslås, kan inkomstbortfallet beräknas stiga med ytterligare omkring 9 milj. kronor. Vilket verkligt inkomstbortfall dessa skattelättnader komma att representera vid tiden för deras genomförande är i hög grad beroende på utfallet av den nu pågående allmänna fastighetstaxeringen och har icke ansetts möjligt att här uppskattningsvis angiva.

I vissa reservationer till skatteutredningens förslag har föreslagits en omläggning av förmögenhetsbeskattningen på det sätt att avdrag skulle medgivas för påford förmögenhetsskatt vid taxering till statlig inkomstskatt. Då jag nu föreslagit vissa i förhållande till förmögenhetsskattens avkastning mycket betydande sänkningar av skatten genom dels en höjning av skattepliktsgränsen och dels en omarbetning av skatteskalen torde därav framgå att jag icke ansett en avdragsrätt av detta slag böra ifrågakomma.

De yrkanden som framställts beträffande en dylik avdragsrätt gå olika långt. En ledamot av skatteutredningen har sålunda ansett att, även om avdragsrätten genomfördes, skalan för förmögenhetsskatten borde tills vidare bibehållas i enlighet med det av utredningens majoritet framlagda förslaget. En avdragsrätt av denna omfattning skulle otvivelaktigt innebära en mycket väsentlig rubbning av grunderna för den år 1947 beslutade förmögenhetsskatten. Då jag icke har för avsikt att föreslå någon mera genomgripande omfördelning av skattetrycket mellan förmögenhetsägarna anser jag mig icke behöva närmare ingå på detta särskilda förslag.

Enligt ett annat yrkande, som företrädes av tre ledamöter inom skatteutredningen, borde avdragsrätten genomföras i kombination med vissa höjningar av skattesatserna i den nu gällande förmögenhetsskatteskalen. Man skulle på detta sätt ha en möjlighet att förverkliga principen om avdragsrätt utan att i full utsträckning taga den konsekvens, som eljest är en naturlig följd av avdragsrätten, nämligen att den bereder större fördel ju högre upp i inkomst- och förmögenhetsskikten den tillämpas.

För min del kan jag emellertid icke heller biträda en omläggning av detta slag. När systemet med en kombinerad inkomst- och förmögenhetsskatt övergavs 1947 motiverades detta bl. a. med att tyngden av inkomstbeskattningen och förmögenhetsbeskattningen kunde avvägas bättre var för sig om de frigjordes från varandra. Om en avdragsrätt nu infördes skulle detta innebära att inkomstskatten och förmögenhetsskatten ånyo gjordes beroende av varandra. Avkastningen av förmögenhetsskatten skulle icke längre vara ett uttryck för vad denna skatt i realiteten inbringade, eftersom den samtidigt minskat den statliga inkomstskatten. Avdragsrätten skulle sålunda otvivelaktigt innebära en systematisk komplicering.

Om en förmögenhetsskatt uttages och den i vissa avseenden finnes böra mildras har man, enligt min mening, att söka medlen härför inom förmögenhetsbeskattningens egen ram. Att låta en viss del av skatten flyta tillbaka i form av minskad inkomstskatt är en omväg, som torde böra undvikas. Botemedlen mot skattens eventuellt oförmånliga verkningar äro då att söka i en mildring av skatteskalen. Med de ingalunda oväsentliga uppmykningar av förmögenhetsbeskattningen som innefattas i skatteutredningens förslag med de av mig nu föreslagna kompletteringarna anser jag att man i detta avseende uppnått en rimlig avvägning av skatten.

¹ Den uträknade statliga förmögenhetsskatten för fysiska personer har varit på 1949 års taxering 114,3 milj. kronor, på 1950 års taxering 118,2 milj. kronor och på 1951 års taxering 128,1 milj. kronor.

Vid 1952 års riksdags behandling av förslaget väcktes i flera motioner yrkanden av i huvudsak samma innebörd som i de nu föreliggande. Sålunda yrkades i motionerna I: 212 (av herr Ewerlöf m. fl.) och II: 284 (av herr Hjalmarson m. fl.), I: 288 (av herr Ohlon m. fl.) och II: 385 (av herr Ohlin m. fl.) samt I: 213 (av herr Nils Theodor Larsson) och II: 135 (av herr Jonsson i Skedsbygd m. fl.) att skattepliktsgränsen skulle fastställas till 40 000 kronor för ensamstående och 60 000 kronor för äkta makar. I motionen II: 616 (av herrar Nilsson i Bästekille och Östlund) hemställdes, att gränsen skulle bestämmas till 50 000 kronor för ensamstående och 75 000 kronor för makar. I motionerna I: 484 (av herrar Sunne och Söderquist) och II: 649 (av herr Sjölin och fru Sandström) föreslogs såsom gräns 50 000 kronor för ensamstående och 70 000 kronor för makar. I de nyssnämnda motionerna I: 212 och II: 284, I: 288 och II: 385 samt II: 616 framfördes även yrkanden om rätt att vid inkomsttaxeringen göra avdrag för påförd förmögenhetsskatt, därvid dock i samtliga fall motionärerna, till förhindrande av en alltför stor minskning i skatteintäkterna, föreslog att avdragsrätten skulle kombineras med vissa skärpningar i den då gällande förmögenhetsskatteskalen. Yrkande om avdragsrätt väcktes även i motionerna I: 481 (av herrar Cassel och Björnberg) och II: 645 (av herrar Edström och Fagerholm), vilka dock i detta avseende sträckte sig längre såtillvida att motionärerna föreslog, att avdragsrätten skulle genomföras i förening med den i propositionen förordade skalan för förmögenhetsskatten. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 50 uttalade samma års bevillningsutskott i dessa frågor följande:

I likhet med departementschefen finner utskottet det önskvärt att den hittillsvarande ordningen med en gemensam gräns för skatteplikten till förmögenhetsskatt icke utan tvingande skäl frångås. Behovet av en differentiering i detta avseende är enligt utskottets mening icke så starkt att det motiverar en omläggning. Särskilt om den gemensamma gränsen bestämmes så relativt högt som departementschefen föreslagit och skatten till en början utgår med endast 5 promille bör den nu gällande ordningen utan nämnvärd olägenhet kunna bibehållas. Utskottet hemställer sålunda om bifall till propositionen i detta avseende och avstyrker nyssnämnda motionsyrkanden.

Utskottet erinrar om att de marginalskatteverkningar, som åstadkommas av förmögenhetsskatten i förening med inkomstskatten, voro föremål för ingående undersökningar vid riksdagsbehandlingen av skatteförslaget år 1947. Vid 1947 års bevillningsutskotts betänkande nr 50 äro sålunda fogade ett antal tabeller, vilka visa marginals kattens storlek i olika inkomst- och förmögenhetslägen. 1947 års bevillningsutskott hade också att taga ställning till vissa motioner, vari yrkande väckts att vid inkomsttaxeringen avdrag skulle få ske för påförd förmögenhetsskatt. Nämnda utskott yttrade beträffande denna och andra föreslagna möjligheter att nedbringa marginals katten att, ehuru det givetvis vore en olägenhet att höga marginals kattlesatser kunde uppkomma vid vissa kombinationer av inkomst och förmögenhet, utskottet dock icke funnit tillräckliga skäl för att i den utsträckning, som i motionerna avsåges, frångå den av dåvarande departementschefen föreslagna avvägningen av skattebördan mellan inkomster och förmögenheter.

I motionerna I: 481 och II: 645 har anmärkts, att den däri föreslagna avdragsrätten skulle medföra ett skattebortfall understigande 30 miljoner kronor. Detta bortfall har beräknats på grundval av 1949 års taxering, alltså på 1948 års förmögenheter. Beloppet avser minskningen i skatteinkäfter enbart genom avdragsrätten. För ett riktigt bedömande av frågan bör emellertid beaktas att härtill skulle komma det skattebortfall, som förorsakas genom den i propositionen föreslagna sänkningen av förmögenhetsskatten. Tillsammans skulle detta medföra ett skattebortfall av närmare 60 miljoner kronor, beräknat på underlaget för 1949 års taxering. Då hela den uträknade förmögenhetsskatten på grundval av 1949 års taxering utgjorde 114 miljoner kronor, skulle sålunda den i motionerna yrkade avdragsrätten i förening med den i propositionen förordade skatteskalan medföra en minskning i statliga skatter, vilken motsvarar omkring hälften av den nu utgående förmögenhetsskatten. Det synes utskottet uppenbart att en avdragsrätt av denna omfattning innebär en mycket väsentlig rubbning av grunderna för den år 1947 beslutade förmögenhetsskatten. Utskottet anser att en omläggning i enlighet med detta motionsyrkande icke kan ifrågakomma och hemställer sålunda om avslag på motionerna I: 481 och II: 645.

Icke heller kan utskottet tillstyrka en avdragsrätt i förening med skärpning av den nuvarande förmögenhetsskatteskalan. Med den mycket betydande sänkning av förmögenhetsskatten som föreslås i propositionen, anser utskottet att skatten blivit avvägd på ett sätt som med hänsyn till penningvärdeförsämringen och andra omständigheter får anses skäligt. Utskottet finner sålunda icke behövt att i stället tillgripa metoden med avdragsrätt i förening med skärpt skatteskala, vilken metod enligt utskottets mening otvivelaktigt skulle medföra komplikationer av såväl deklarations- som taxeringsförfarandet. På grund härav avstyrker utskottet ifrågavarande yrkanden i motionerna.

Vid 1953 års riksdag framfördes i väckta motioner yrkanden av samma innebörd som i de nu förevarande motionerna. Sålunda yrkades i de likalydande motionerna I: 157 (av fröken Andersson m. fl.) samt II: 214 (av herrar Edström och Nilsson i Svalöv) och i de likalydande motionerna I: 279 (av herrar Hansson och Boman) samt II: 369 (av herr Sjölin och fru Sandström), att skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen för äkta makar måtte höjas till 75 000 kronor. I motionerna I: 157 och II: 214 yrkades dessutom sådan ändring av gällande bestämmelser att påfordr förmögenhetsskatt skulle få avdragas vid den statliga inkomsttaxeringen, varvid dock förutsattes en viss höjning av förmögenhetsskatteskalan. Samma års bevillningsutskott upptog motionerna till behandling i sitt betänkande nr 53, vari utskottet bl. a. anförde att den största skattelättnad, som skulle kunna uppnås för äkta makar genom en till 75 000 kronor förhöjd skattepliktsgräns, utgjorde 125 kronor årligen. Det syntes icke utskottet troligt att en förhöjd skattepliktsgräns för äkta makar på sätt i motionerna förordats skulle kunna få någon mera väsentlig inverkan på sparandet i landet. De praktiska synpunkter som departementschefen tidigare framhållit såsom skäl för en gemensam skattepliktsgräns syntes mera vägande. Vad i motionerna anförts borde enligt utskottets förmenande icke föranleda ett fråntredande av den av 1952 års riksdag i denna fråga intagna ståndpunkten.

Utskottet avstyrkte förty motionerna i denna del. Vidkommande den i de likalydande motionerna I: 157 och II: 214 yrkade rätten till avdrag vid den statliga inkomsttaxeringen för påförd förmögenhetsskatt erinrade utskottet till en början om att den år 1947 genomförda omläggningen av statsbeskattningen innebure, att förmögenhetsbeskattningen helt frigjorts från inkomstbeskattningen. Vidare anförde utskottet bl. a. följande.

Utskottet vill i anslutning härtill även framhålla, att den i de nu föreliggande motionerna gjorda jämförelsen med den avdragsrätt som föreligger beträffande påförd kommunalskatt icke synes hållbar. Sistnämnda avdragsrätt har motiverats med de olika skattebördor, som genom skillnaderna i den kommunala utdebiteringen drabbar personer med samma inkomstförhållanden. Variationerna i skattebördan i fråga om kommunalskatten beror emellertid på en omständighet, som ligger utanför den skattskyldiges inkomst- och förmögenhetsförhållanden, medan olikheterna beträffande förmögenhetsskatten följer av variationerna i förmögenheternas storlek. För två personer med helt lika inkomst- och förmögenhetsförhållanden medför sålunda icke förmögenhetsbeskattningen olika skattebelastning, vilket däremot är fallet med den kommunala utdebiteringen. Det är sålunda att märka att förmögenhetens storlek i princip är beskattningsnorm. Denna för förmögenhetsbeskattningen grundläggande ordning skulle upprivas i och med att rätt till avdrag för förmögenhetsskatt infördes. Avdragsrätten är därför icke blott ett spörsmål av teknisk natur utan även en för hela skattens konstruktion avgörande fråga. Beträffande den avdragsrätt som i vissa fall stadgas för speciella skatter, må framhållas, att sådan rätt endast förefinnes i den mån skatten utgör omkostnad i en förvärvskälla, såsom t. ex. i fråga om skogsvårdsavgift eller tillverkningskatt. Något sådant förhållande föreligger icke i fråga om förmögenhetsskatten. I detta sammanhang vill utskottet även erinra om att i direktiven för 1950 års skattelagssakkunniga anförts bland annat, att det borde övervägas att utmönstra sådana i skattelagarna förekommande bestämmelser, som avsåge bl. a. att åstadkomma en långt driven rättvisa olika skattskyldiga emellan, såsom t. ex. bestämmelserna om rätt till avdrag för kommunala utskylder. Att vid sådant förhållande införa en avdragsrätt för erlagd förmögenhetsskatt anser utskottet icke lämpligt. Med avseende å vad sålunda anförts avstyrker utskottet de likalydande motionerna I: 157 och II: 214 jämväl i denna del.

Betänkandet godkändes av riksdagen.

I de förevarande motionerna har inledningsvis erinrats om att i de ovan nämnda vid 1953 års riksdag väckta likalydande motionerna I: 157 och II: 214 framförts enahanda yrkanden som i förevarande motioner, nämligen att skattepliktsgränsen för äkta makar vid förmögenhetsbeskattningen måtte höjas till 75 000 kronor och att förmögenhetsskatten skulle få avdragas vid taxeringen till statlig inkomstskatt. Skatteförmågan vid en förmögenhet på 50 000 kronor måste vara avsevärt mindre för äkta makar än för ensamstående. Rätt till avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt föreläge beträffande kommunalskatten, och anledningen härtill vore att de kommunala skattesatserna i hög grad varierade. Eftersom förmögenhetsskatten i princip vore en skatt på förmögenhetsavkastningen och icke för förmögen-

heten såsom sådan, uppkomme samma olikhet i det relativa skattetrycket på grund av förmögenhetsskatten som den som föranleddes av de varierande kommunalskattesatserna. Skälet för införandet av avdragsrätt beträffande förmögenhetsskatten vore för övrigt än starkare, med hänsyn till att förmögenhetsskatten vore progressiv. Över huvud taget måste det betraktas såsom stridande mot principen om skatteförmågan att statlig inkomstskatt uttoges i förhållande till den inkomstdel, som redan åtgått för att gälda förmögenhetsskatten.

Det framginge av tabeller, som intagits i fjolårets motioner, att marginalskatten med nuvarande ordning i många fall kunde komma att överstiga 100. Möjligheter därtill förelåge intill dess förmögenheten lämnade en avkastning på upp till 5,78 procent. Enligt motionsförslaget skulle den maximala marginalskatten understiga 100 procent så länge avkastningen överstege 2,47 procent. Av tabellerna framginge, att de maximala marginalskattesatserna skulle vara synnerligen höga även efter ett genomförande av detta förslag. Som exempel kunde nämnas att marginalskatten skulle uppgå till 94,5 procent vid en avkastning å 4 procent och 81,7 procent vid en avkastning å 6 procent. Ett genomförande av förslaget i dess helhet torde kunna beräknas minska statens skatteinkomster med omkring 20 milj. kronor. De med systemet förenade fördelarna vore med hänsyn till behovet av ökat sparande emellertid så framträdande att de ur samhällssynpunkt mer än väl skulle uppväga detta skattebortfall. Sett på längre sikt skulle detta system helt säkert också tillföra staten större inkomster än nu gällande ordning. Motionärerna vore medvetna om att det statsfinansiella läget vore mycket ansträngt och att det därför kunde uppkomma svårigheter att omedelbart genomföra deras förslag. Huruvida så skulle visa sig bli fallet torde emellertid icke kunna slutligt bedömas förrän riksstaten fått ett mer definitivt utseende. Motionärerna hade velat framlägga motionerna för att ge riksdagen tillfälle att vid denna senare tidpunkt pröva förslaget mot bakgrunden av det då kända statsfinansiella läget.

Utskottet. Statlig förmögenhetsskatt utgöres — enligt förordningen i ämnet i dess genom beslut vid 1952 års riksdag ändrade lydelse, som tillämpats första gången vid innevarande års taxering — beträffande fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag och vissa familjestiftelser endast för beskattningsbar förmögenhet överstigande 50 000 kronor. Skatten utgår efter en skiktsskala, i vilken den lägsta skattesatsen, 5 promille, gäller för den del av den beskattningsbara förmögenheten som överstiger 50 000 men icke 100 000 kronor, och den högsta skattesatsen, 18 promille, för den del av den beskattningsbara förmögenheten som överstiger 1 000 000 kronor. För äkta makar beräknas beskattningsbar förmögenhet gemensamt, och skattepliktsgränsen är densamma som för ensamstående. Avdrag för förmögenhetsskatt är icke medgivet vid inkomsttaxeringen.

I de föreliggande motionerna har i syfte att ernå lättnad i beskattningen

av förmögenhet yrkats dels att skattepliktsgränsen för äkta makar skall höjas till 75 000 kronor och dels att vid taxering till statlig inkomstskatt skattskyldig skall få åtnjuta avdrag för förmögenhetsskatten. I anslutning till sistnämnda yrkande föreslås tillika en viss skärpning av förmögenhetsskatteskalen. I sitt till innevarande års riksdags vårsession avgivna memorial nr 59 har utskottet hemställt, att riksdagen måtte till höstsessionen uppskjuta behandlingen av motionerna. Riksdagen har bifallit utskottets hemställan.

Såsom framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen har de i motionerna framställda frågorna tidigare i olika sammanhang övervägts, senast i anledning av motionsvis framställda yrkanden vid 1953 års riksdag. På hemställan av 1953 års bevillningsutskott i betänkande nr 53 lämnade riksdagen avsedda yrkanden utan åtgärd.

Vad avser frågan om en höjning av skattepliktsgränsen för äkta makar vill utskottet erinra om att mot en sådan åtgärd riktats åtskilliga invändningar. Sålunda har framhållits, att man vid förmögenhetsskatten alltid haft en för gifta och ensamstående enhetlig regel, vilket ur systematisk synpunkt innebure den fördelen att man för skattens utläsande icke behövde anlita olika tabeller. Vidare har uttalats, att något verkligt behov av en högre skattepliktsgräns för äkta makar än för ensamstående knappast kunde föreligga efter den höjning av skattepliktsgränsen och den sänkning av skatteskalen som numera genomförts. Ytterligare må bl. a. erinras om 1953 års bevillningsutskotts uttalande, att det icke syntes troligt att en höjning av skattepliktsgränsen för äkta makar till 75 000 kronor skulle kunna få någon mera väsentlig inverkan på sparandet.

Utskottet vill för sin del understryka de anförda synpunkterna och finner sig icke berett att i anledning av förevarande motioner förorda ett frångående av den sedan gammalt gällande och även vid 1952 års omläggning av den statliga direkta beskattningen godtagna regeln med en enhetlig skattepliktsgräns vid förmögenhetsbeskattningen för äkta makar och ensamstående.

Beträffande ställningstagandet till motionärernas förslag om införande av rätt till avdrag för förmögenhetsskatt vid den statliga inkomsttaxeringen är av väsentlig betydelse att beakta, att förmögenhetsbeskattningen år 1947 frigjordes från inkomstbeskattningen, en anordning som bibehållits vid de år 1952 genomförda ändringarna i statsbeskattningen. Ett av skälen härtill var att man därigenom ansåg sig kunna åstadkomma en bättre avvägning av tyngden av inkomst- och förmögenhetsbeskattningen var för sig. Härtill kommer att man ernått ett enklare deklarations- och taxeringsförfarande ävensom en förbättrad överblick över förmögenhetsbeskattningens avkastning. Det må konstateras, att ett genomförande av den av motionärerna förordade avdragsrätten skulle innebära ett betydande avsteg från en ur olika synpunkter väl motiverad konstruktion av förmögenhetsbeskattningen. Ytterligare må framhållas, att, då den direkta statsskatten utgöres i förhållande

till såväl inkomst som förmögenhet, det icke lär stå i överensstämmelse med vår skattelagstiftnings principer att vid skattens utmätande avdrag medges för någon del av samma skatt. Med anledning av att i motionerna som skäl för den yrkade avdragsrätten hänvisats till den avdragsrätt, som föreligger för kommunala skatter, vill utskottet anmärka, att detta avdrag vid statsbeskattningen har sin grund däri, att man i möjligaste mån velat utjämna den skillnad i skattebördan, som till följd av ojämnheterna i den kommunala utdebiteringen drabbade personer med samma inkomst. Förekomsten av detta avdrag, som alltså icke är uttryck för uppfattningen att ett utskyldsavdrag i sig är principiellt berättigat, är sålunda motiverad ur synpunkter, som ej har anknytning till den skattskyldiges egna, för beskattningens storlek normerande inkomst- och förmögenhetsförhållanden. På grund av vad nu anförts anser utskottet — liksom 1953 års bevillningsutskott — att en jämförelse i förevarande avseende, på sätt motionärerna gjort gällande, knappast är möjlig.

I motionerna har vidare som skäl för den föreslagna omkonstruktionen av förmögenhetsskatten pekats på önskvärdheten att nedbringa den enligt motionärernas mening alltför höga marginalskatt, som vid vissa kombinationer av inkomst och förmögenhet kunde uppkomma. Härtill vill utskottet anmärka, att ett sådant resultat lika väl kan ernås inom förmögenhetsbeskattningens egen ram genom en sänkning av skatteskalen. Det ankommer ej på utskottet att i förevarande sammanhang närmare ingå på detta spörsmål. Det torde dock böra framhållas, att därest en skattesänkning kommer till stånd den icke i första hand kan komma att gälla förmögenhetsskatten. Av den inställning utskottet ovan redovisat beträffande den ifrågasatta avdragsrätten för förmögenhetsskatten framgår att utskottet icke kan tillstyrka motionärernas förslag om en sådan avdragsrätt. Därav följer att utskottet saknar anledning att närmare uppehålla sig vid motionsförslaget i vad avser en skärpning av förmögenhetsskatteskalen.

Med anledning av de statsfinansiella synpunkter motionärerna anlagt på sitt förslag vill utskottet erinra om att 1950 års skattelagssakkunniga numera framlagt förslag till förenkling av vissa beskattningsregler (SOU 1954: 18), vari förordas åtgärder för att åvägabringa ett enklare deklara-tions- och taxeringsförfarande samt bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. Förslaget har av de sakkunniga beräknats medföra ett skattebortfall för staten av ca 112 miljoner kronor. Utskottet anser sig med hänsyn härtill — även bortsett från de invändningar i övrigt som kan riktas mot det föreliggande motionsförslaget — icke kunna tillstyrka motionerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 331 av herr Björnberg
och II: 430 av herr Edström om vissa ändringar beträffande

förmögenhetsbeskattningen m. m. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 november 1954.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Spetz, Franzon, Gustaf Elofsson, Falk, Ramberg, Velander, Söderquist och Niklasson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Orgård*, Sundström, Brandt, Kollberg, Allard, Strandh, Vigelsbo och Nilsson i Svalöv.

* Icke närvarande vid justering av betänkandet.

Reservationer.

I) av herrar *Spetz, Söderquist, Kristensson* i Osby, *Kollberg* och *Strandh*, vilka ansett, att utskottets motivering bort erhålla följande lydelse:

»Statlig förmögenhetsskatt — — — (= utskottet sid. 10 rad 13 nedifrån — sid. 11 rad 13 uppfifrån) — — — utan åtgärd.

Vad angår det i förevarande motioner framförda yrkandet om en höjning av skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen för äkta makar till 75 000 kronor vill utskottet erinra om, att ett yrkande med samma innebörd framfördes reservationsvis till 1949 års skatteutrednings betänkande och att denna uppfattning delades av ett flertal remissinstanser, bl. a. av riksskattenämnden. Även utskottet är av den principiella uppfattningen att då äkta makar samtaxeras vid förmögenhetsbeskattningen, konsekvensen kräver att skattepliktsgränsen sättes högre för äkta makar än för en ensamstående på samma sätt som gäller i fråga om inkomstbeskattningen. Den omständigheten, som anförts mot förslaget att man för förmögenhetsskattens uträknande skulle behöva anlita olika tabeller, kan enligt utskottets mening inte tillmätas någon avgörande betydelse. Utskottet vill icke heller förbise den stimulerande effekt på sparandet, särskilt i de lägre förmögenhetsskikten, som en höjning av förmögenhetsskattegränsen skulle betyda. Vad det skattefria beloppets storlek angår, finner utskottet för sin del det i motionerna föreslagna beloppet 75 000 kronor väl avvägt.

Vad slutligen gäller det i samma motioner framställda förslaget om avdragsrätt för förmögenhetsskatten, vill utskottet uttala, att det anser det

principiellt riktigt att påförd förmögenhetsskatt avdrages vid den statliga inkomsttaxeringen. I samband med en sådan ändring av gällande skatteregler bör förmögenhetsskatteskalen även enligt utskottets mening jämkas något.

I principiellt hänseende anser utskottet således de i motionerna framlagda förslagen välmotiverade. Det statsfinansiella utrymmet för skattesänkningar är emellertid begränsat. Med hänsyn härtill anser utskottet att de föreslagna lättnaderna i förmögenhetsbeskattningen bör tills vidare anstå. En lättnad i den statliga inkomstbeskattningen bör komma i första rummet.»

II) av herrar *Velander* och *Nilsson* i Svalöv, som under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 331 av herr *Björnberg* och II: 430 av herr *Edström* ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till sagda motioner, antaga följande

1) Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 4 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

4 §.

1 mom. Från sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor får, med iakttagande av föreskrifter i 22 §, avdrag ske för

underskott, som uppkommit vid beräkning av skattskyldigs inkomst från annan förvärvskälla än fastighet och rörelse i utlandet, dock att avdrag för realisationsförlust får göras endast från realisationsvinst eller lotterivinst;

slutlig skatt, som här i riket påförts skattskyldig på grund av taxering under året näst före det taxeringsår, varom fråga är, eller sådan här i riket påförd tillkommande skatt, vara skattskyldig under förstnämnda år erhållit debetsedel, allt till den del skatten skall erläggas till kommun eller annan kommunal samfällighet eller avser statlig förmögenhetsskatt.

Skattskyldig, som — — — för dotterbolaget.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1955 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1955 eller tidigare år.

2) Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att 10 § och 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skola erhålla följande ändrade lydelse.

10 §.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, skall icke utgöra statlig förmögenhetsskatt, därest den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 75 000 kronor. Annan fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag eller i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse skall icke utgöra sådan skatt, därest den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 50 000 kronor.

Ej heller — — — 5 000 kronor.

11 §.

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, som avses i 8 § 1 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt, utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 100 000 kronor: fem promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 75 000 kronor, dock lägst en krona;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

100 000 men icke 200 000 kr.	125 kr. för 100 000 kr. och	10 ⁰ / ₁₀₀ av återstoden;
200 000 » » 300 000 »	1 125 » » 200 000 » »	14 ⁰ / ₁₀₀ » »
300 000 » » 400 000 »	2 525 » » 300 000 » »	18 ⁰ / ₁₀₀ » »
400 000 kr.	4 325 » » 400 000 » »	22 ⁰ / ₁₀₀ » »

För annan fysisk person så ock för oskift dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse skall den statliga förmögenhetsskatten utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 100 000 kronor: fem promille av den del av den beskattningsbara förmögenhet, som överstiger 50 000 kronor, dock lägst en krona;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

100 000 men icke 200 000 kr.	250 kr. för 100 000 kr. och	10 ⁰ / ₁₀₀ av återstoden;
200 000 » » 300 000 »	1 250 » » 200 000 » »	14 ⁰ / ₁₀₀ » »
300 000 » » 400 000 »	2 650 » » 300 000 » »	18 ⁰ / ₁₀₀ » »
400 000 kr.	4 450 » » 400 000 » »	22 ⁰ / ₁₀₀ » »

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1955 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1955 eller tidigare år.